

Bildiri Başlığı: 6 Şubat 2023 Depremlerinde Çalışan Sağlık Personelinin Ahlaki Yaralanma Deneyimleri: DAYAN Araştırma Projesinin Çerçevesi ve Ön Bulguları

Mustafa Volkan Kavas¹, Ayşenur Daldaban Berberoğlu², Hüseyin Erkut Söğüt³, Sevim Coşkun⁴, Fatih Bilgili⁵, Funda Kafadar⁶

Özet

6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye ve Suriye'yi etkileyen depremler, konut ve kamu altyapısında ağır hasara yol açmıştır. Türkiye'de, 11 ilde onbinlerce kişi etkilenmiş, 50 binden fazla insan hayatını kaybetmiştir. Felaket, halk sağlığı ve afetlere hazırlık tartışmalarını gündeme getirmiştir.

Sağlık çalışanlarının ahlaki yaralanma yaşama olasılığının artışı bu süreçteki önemli etik sorunlardan biridir. Ahlaki yaralanma; insan ıstırabına, ihanete veya zulme katılmakla ya da tanıklık etmekle gelişen, kişinin ahlaki bütünlüğünü zedeleyen, tükenmişlik ve mesleki yabancılaşmayla sonuçlanabilen özgün bir etkilenmedir.

DAYAN kısa başlıklı araştırma projemiz, 6 Şubat depremlerinde görev yapan sağlık çalışanlarının ahlaki yaralanmayla ilişkili deneyimlerini anlamayı amaçlamaktadır. Etik zorluklarla başa çıkma mekanizmaları ile bu deneyimlerin ahlaki özne olarak algı ve konumlarını nasıl belirlediği sorgulanacaktır. İkincil amaç, olağandışı durumlarda sağlık hizmetlerinin örgütlenmesine yönelik kalite ölçütleri ve kısa vadede uygulanabilir çözüm önerileri geliştirmektir. Böylece sağlık çalışanlarının ahlaki dayanıklılığının artırılmasına katkı sağlamak hedeflenmektedir.

¹ Doç. Dr., İzmir Ekonomi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, volkan.kavas@ieu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1252-3469

² Arş. Gör. Dr. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı.
aysenur.daldabanberberoglu@istanbul.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9374-2593

³ Doktora adayı, Dr. Hüseyin Erkut Söğüt, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, hesogut@ankara.edu.tr, ORCID: 0009-0001-2872-3257

⁴ Arş. Gör. Dr., Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı,
sevimcoskun@hacettepe.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4509-404X

⁵ Lisans öğrencisi, Stj. Dr., Ankara Üniversitesi, Tıp Fakültesi, fatihbilgili.medicine@gmail.com, ORCID: 0009-0004-7613-4758

⁶ Lisans öğrencisi, Stj. Hem., İzmir Ekonomi Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, fundakfdr99@gmail.com, ORCID: 0009-0000-8822-4436

İki yıl sürecek olan proje dört aşamada gerçekleştirilecektir: 1) Prevalansın belirlenmesi, 2) nitel veri toplanması ve analizi, 3) sonuçların geçerliliğinin değerlendirilmesi, ve 4) katılımcılarla gerçekleştirilecek final çalıştayının raporlanması.

TÜBİTAK 3005 Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Yenilikçi Çözümler Araştırma Projeleri Destek Programı kapsamında desteklenen proje, Türkiye’de bu konuyu ele alan ilk kapsamlı çalışma niteliğindedir. Bu bildiri, projenin temel çerçevesi sunulacaktır. Ek olarak, halihazırda devam eden aşamalardan edinilen ön bulgular paylaşılacaktır. Bunlar arasında, katılımcıların kişisel ve sürece yönelik demografik bilgilerine ek olarak Ahlaki Yaralanma Semptom Ölçeği ve Rushton Ahlaki Dayanıklılık Ölçeği skorları ve korelasyonu bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, pilot nitel çalışma kapsamında gerçekleştirilen derinlemesine görüşmelerden edinilen izlenimler de özetlenecektir.